

Хорижда ишламоқчиман

Мен чет давлатда ишлаш учун кетмоқчиман. Бунинг учун интернет орқали хорижий давлат фирмаси билан боғланганимда, улар менини шига олишига тайёр эканларини ва бунинг учун шартнома тузишларини айтишиди. Шундай қиласам түғрик бўладими?

Зокир Абдуллаев, Тошкент шахри

Ўзбекистон Республикаси фуқаролари хусусий меҳнат шартномалари бўйича меҳнат фаoliyatiни амалга ошириш учун чет элга фақат Ўзбекистон Республикаси Меҳнат ва ахоли-ни ижтимоий муҳофаза килиш вазирлиги хузуридаги Ташки меҳнат миграцияси масалалари агентлиги томонидан бериладиган рухсатномалар бўйича чиқишилар мумкин.

Ўзбекистон Республикаси фуқароларининг чет эллардаги меҳнат фаoliyati тартиби тўғрисида"ги Низомга мувофиқ, Ўзбекистон Республикасининг хусусий меҳнат шартномасига эга бўлган фуқаролари чет элларда ижтимоий муҳофазаланини таъминлаш мақсадида Ташки меҳнат миграцияси масалалари агентлигига куйидаги хужжатларни иккиси нусхада таддим этадилар:

ариза;

хорижий фирмадан (иш берувчидан) олинган давлат тилига таржими қилинган, барча ижтимоий кафолatlар ва тиббий суғуруга курсатилган, шунингдек, меҳнат визаси (EMPLOYMENT VISA) билан таъминлаш борашида иш берувчинга маҳбуряти назарда тутилган ҳолда нотариал тасдиқланган ва Ўзбекистон Республикасининг чет элдага консульсия мусасаси томонидан легализация қилинган шартнома нусхаси;

иш берувчи тўғрисидаги киска маълумотлар;

маълумотнома-холиснома;

Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни саклаш вазирлиги томонидан тасдиқланган тегиши шаклдаги соғлигининг холати тўғрисида маълумотнома.

Меҳнат фаoliyatiни амалга оширишга рухсатнома юкорида кайд этилган хужжатлар таддим этилган кундан бошлаб 15 кун мобайнида Ўзбекистон Республикаси фуқароларини хорижий мамлакатларга ишга жўнатиш учун номзодларни ташлаш бўйича Идоралараро комиссиянинг қарорлари асосида Ташки меҳнат миграцияси масалалари агентлиги томонидан берилади.

Эгасиз қолган мўлк

Бизга қўшини турган аёл ёғиз ўзи яшар эди. У эри билан болалар уйда катта бўлишган. Ҳәётла ҳеч кими, ҳатто болалари ҳам бўлмаган. Бу аёлнинг эри бундан тўрт йил олдин вафот этган эди. Янида унинг ўзи ҳам оламдан ўтди. Улардан иккиси хонали ўй қолганни. Меросхўр бўлмагани учун уй маҳала ихтиёрига ўтилаган бўлди. Аммо эшигитшимча, бўйелнинг банкда омонати ҳам қолган экан. Бу омонатнинг тақдидири нима бўлади?

Фахринисо Фойирова, Зангита тумани

Агар конун бўйича ҳам, вазирлинига бўйича ҳам меросхўрлар бўлмаса ёхуд меросхўрлардан хеч қайсиси ворислик хуқуқига эга бўлмаса ёхуд уларнинг ҳаммаси меросдан воз кечган бўлса, мерос молмук эгасиз деб хисобланади.

Фуқаролик кодексининг 1157-моддаси талабига кўра, мерос молмук мерос очилган жойдаги маҳаллий давлат ҳокимияти органи ёки фуқароларининг ўзини-ўзи бошқа-

риш органининг аризаси бўйича мерос очилган кундан эътиборан уч йил ўтганидан кейин суднинг қарори асосида эгасиз деб топилади.

Эгасиз мол-мулк у турган жойдаги фуқароларнинг ўзини-ўзи бошқари органи мулкига ўтди, бу орган молмулдан воз кечган тақдидида, давлат мулкига ўтди.

Бундай тартиб фуқаронинг банкдаги омонатига нисбатан ҳам шу тарзда ҳал этилади.

Дўстим учун

Менинг бир дўстим сафарбарлик чакиривилла ҳарбий хизматни ўтамоқчи. Лекин ҳозирги пайтада у бундай хизматни ўташи учун молиявий аҳволи етарли даражада эмас. Шунинг учун бошқа одам буналий тўловни тўлашла ёрадам кўрсатиши мумкинми?

Шароғиддин Камбаров, Бувайда тумани

Албатта мумкин. Сафарбарлик чакириви резервидаги хизмат сафига олинган фуқаролар каторида якка тартибида сұхбат ўтганидан сўнг Мудодигу вазирлиги томонидан Махсус хисоб рақамига бадал ўтказиш тартиби тўғрисида ёзма шартнома тузилади. Шартнома шартлари каторида учинчи шахс, яни кат-фил томонидан сафарбарлик чакириви резервидаги хизмат сафига олинган шахснинг тегиши молиявий маҳбурятилари зарур тарзда бажарилиши кафолати ҳам кўрсатилади.

Шунга мувофиқ, пул маблағлари сафарбарлик чакириви резервидаги хизмат сафига олинган шахс ёки унинг кафили (юридик ва жисмоний шахс) томонидан Давлат-тикорат Халк банкининг филиали орқали тўланади.

ХУҚУҚИЙ МУШТАРИЙЛАР!

Ўзингизни қизиқтирган хуқуққа оид саволларингиз бўлса бизга мурожаат қилинг. Уларга тажрибали хуқуқшунослар жавоб беради. Саволларингизни «Ницца» газетасининг info@huquq-gazeta.uz

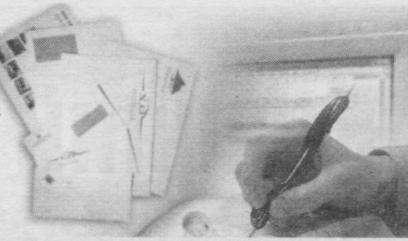
электрон почтаси орқали юборишингиз ёки

(8-371) 233-26-62 телефони орқали мурожаат қилингиз мумкин.

Мен 1983-2007 йиллар давомида касб-хунар мактабида чакириқка қадар ҳарбий таълим раҳбари бўлиб ишладим. 2010 йилнинг но-яйъор ойида имтиёзли нафақага чиқишим кепрак эди. Ижтимоий таъминот ходимлари касб-хунар таълими мактаби раҳбарлари бу имтиёздан маҳрум дейиши.

Шу тўғрими?

Т.Абдуллаев, Бекобод тумани

Янги таҳrir – янгича талаб

"Фуқароларнинг пенсия таъминоти тўғрисида"ги Конунинг 2011 йилнинг 1 январига қадар амада бўлган таҳrirидаги 12-моддасига кўра, ўқитувчilar ва бошқа маориф ходимлари маҳсус иш стажи камидан 25 йил бўлган таҳrirидаги "к" банди талаби бўйича эндилика ногирон болалар

гиланган ёш (эркаклар 60 ёш) беш йилга қисқартирилган холда имтиёзли асосда пенсияга чиқишилар мумкин эди. Лекин 2011 йилнинг 1 январидан кучга кирган мазкур мадданинг янги таҳrirидаги "к" банди талаби бўйича эндилика ногирон болалар учун ихтинослашган таълим мусасасалари, Мехрибонлик уйлари, ҳарбий академик лицейлар, тарбия колониялари нинг маҳсус иш стажи камидан 25 йил бўлган ўқитувчilarни имтиёздан фойдаланишлари мумкинлиги белгиланди.

Биз тўрт киши бўлиб озиқ-овқат маҳсулотлари ишлаб чиқарувчи кичик корхона ташкин этак. Ишни юргизиш учун ҳамма нарсамиз тайёр. Лекин ишни ёллайдиган бўлсан, уларга меҳнат дафтарчалари юргизиш керак бўлади. Меҳнат дафтарчаларини олиш учун қаерга мурожаат қилиш лозим?

Зафар Лативов, Самарқанд шахри

Қаердан оламиз?

Меҳнат дафтарчаларини олиш учун маҳаллий меҳнат органларига ёзма равишда ариза билан мурожаат қилиш лозим. Мурожаатда корхонанинг штатлар жадвали бўйича ходимлари сони, вакант лавозимлар (буш жойлар) сони, шунингдек, меҳнат дафтарчаси ёки унга кўшимча ваарашиларни лозим бўлган ходимлар тўғрисида маҳсулотлар кўрсатилади. Лекин бунинг учун аввал корхонанинг меҳнат дафтарчаларига бўлган этийнинг аниқлаш ўзим бўлади. Мазкур этийх корхонанинг штатлар жадвалида назарда тутилган ходимлар сонидан ошмаслиги керак.

Меҳнат дафтарчаларни уларга кўшимча ваараклир корхона тономидан маҳаллий меҳнат органларидан олиди-сотди шартномаси асосида сотиб олиниади. Меҳнат дафтарчаларини бошқача тартибида сотиши, шунингдек, фуқаролар томонидан меҳнат дафтарчаларини сотиб олиш мумкин эмас.

Меҳнат дафтарчаларни уларга кўшимча ваараклир сотиб олиши шартномасини тузиш учун корхоналар маҳаллий меҳнат органларига ёзма мурожаат қилишлари лозим.

Меҳнат дафтарчаси ва меҳнат дафтарчasiга кўшимча варакатларни корхоналар томонидан кайта сотиша ёки бошқача тартибида бегоналаштирилишига йўл кўйилмайди.

Ким текширади?

Кейинги йилларда республикамизда кредит ўюшмалари кўпайиб кетди. Бу кўт жиҳатдан тадбиркор оламлар учун анча катта қуайликлар яратиб берди. Лекин бу каби ўюшмаларнинг барчасида ишлар зўр дейиш қийин. Уларнинг ишнинг ўрганилагидан ёки текшириб туралиган идора борми?

Умматали Холиков, Фарғона шахри

Бу каби ташкилотларда конун нормасига амал қилимаслини ёки фоалиятда конунбозилишларга йўл кўйилиши юзасидан конунда белгиланган тегишида таъсир чоралари кўпланилади. Шу билан бирга, бундай кредит ўюшмалари, микрокредит ташкилотлар ва ломбадлар фоалиятини тартиба солиш ҳамда назорат қилиш, молия-банк тизими баркарорлигини таъминлаш таъсилади. Бундай текширишлар режали, назорат тартибида ва режадан ташқари амалга оширилади.

Тузатиш

"Хуқуқ" газетасининг 2011 йил 10 марта кунги сонида "Хуқуқий маслаҳатхона" руҳнида чоп этилган Сувон Раймондининг "Тўловнинг аниқ миқдори борми?" саволига берилган жавоб қўйиладига тўғрилаб ўқисин:

Республика Махкамасининг 2003 йилги "Гербли гувохномалар шакли ва герб йигими миқдори тўғрисида"ги 249-сонли Карорига мувофиқ, фуқароларга гербли гувохномалар берганини учун (ўлим ҳакидаги гербли гувохнома бундан мустасно) герб йигимининг миқдори энг кам ойлик иш ҳакининг 20 фоизи миқдорида ундирилиши белгиланган.

Саволларга хуқуқшунос
Дониёр ХАЛИЛОВ
жавоб берди

2011 йил — Кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик йили

Қонунный манфаатлар доимий

Шуни ишонч билан таъқидлар лозимски, мамлакатимизда тадбиркорликни ривожлантириши, бу соҳа фаолиятини рағбатлантириши, тадбиркорлик субъектларининг хукук ва манфаатларини ишончли ҳимояни кишишининг мустаҳкам ҳукукий асослари яратилган. Буни Ўзбекистон Республикасининг "Тадбиркорлик фаолияти эркинлиги кафолатлари тўғрисида" ги, "Хўжалинг юритувчи субъектларни давлат томонидан назорат килиш тўғрисида" ги Қонунлари, Ўртошибомизнинг "Тадбиркорлик субъектларини текшириши янада кисқартиши ва унинг тизимиши токомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида" ги, "Тадбиркорлик субъектларининг хўжалик соҳасидаги хукукбузарларни учун молиявий жавобгарлигини эркинлаштириш тўғрисида" ги Фармонлари ҳамда бу борада кабул килинган "Тадбиркорлик фаолиятида ташкил этиши учун рўйхатдан ўтказиш тартиботлари тизимини тубдан токомиллаштириш тўғрисида" ги, "Тадбиркорлик субъектларни давлат рўйхатига олиш ва хисобга кўйишнинг хабардор килиш тартибини жорий этиш тўғрисида" ги Қарорлар мисолидаги кўришмиз мумкин.

2010 йил 7 декабр куни Ўзбекистон Республикаси Конституцияси кабул килинганинг 18 йилингина бағишилган йиғилишда Президентимиз Ислом Каримов тақлиғига кўра 2011 йилиннинг "Кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик йили" деб ёзлон килиниши ҳамда Ўртошибомизнинг "Кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик йили" давлат дастурни тўғрисида" ги Қарор имзолаши жорий йил тадбиркорликни

шавобдан туманимизда ҳам кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликни ривожлантириш масаласига катта эътибор қаратилияти. Айни пайтда туманимиз бўйича 508 та тадбиркорлик субъектлари фаолияти кўрсатмоқда. Уларнинг 403 тасини ёки 79,3 физизни кичик бизнес субъектлари, 105 тасини хусусий тадбиркорлар ташкил этимодга.

Юртошибомиз ташаббусига жавобан туманимизда ҳам тадбиркорликни кўллаб-куватлаш маскадида жорий йилда саноат маҳсулотлари ишлаб чиқаришига ихтисослашган қўшимча лойиҳалар дастури белgilangan. Бу дастурга асосан 50 та лойиҳани амалга ошириш кўзда тутилган бўлса, шундан 20 таси озиқ-овқат маҳсулотлари ва 30 таси ноозик-овқат маҳсулотлари

лотлари ишлаб чиқаришига мўлжалланган лойиҳалардан иборат.

Шунингдек, хукумат асосида 300 миллион сўмлик инвестиция лойиҳаси асосида "Даринсой" фермер хўжалиги сутни кайта ишлаб чиқаришига мўлжалланган цехда 14 та янги иш ўринлари, 180 миллион сўмлик инвестиция лойиҳаси асосида "Лозут продукт" фермер хўжалиги пайпок ишлаб чиқаришига мўлжалланган цехда 7 та янги иш ўринлари, 100 миллион сўмлик инвестиция лойиҳаси асосида "Нурзиёл хилол" хусусий фирмаси гуштни кайта ишлашга мўлжалланган цехда 4 та янги иш ўринлари яратишни режалаштиришган.

Юкорида тилга олинган қонун, Фармон ва қарорлар ижроси юзасидан туман давлат солиқ инспекцияси, статистика бўлими, туман ҳокимлиги кўрашни бирлаштиришни ҳамда ташкилларда текширишлар ўтказдик. Текширишларда айрим қонунбузилиши ҳолатларига йўл кўйилганини аниланди. Текшириш натижаларига кўра, қонунбузилиши ҳолатлари ва уларни келтириб чиқарётган шарт-шароитларни бартарраф этиш тўғрисида мутасади идораларга тақдимномалар киритилди.

Туман прокуратураси томонидан тадбиркорликка оид қонунлар ижроси юзасидан прокурор назорати ўрнатилган бўлди, мазкур соҳада ўтказилган назорат тадбирлари давомида назорат кибутичи идораларнинг тадбиркорлик фаолиятига ноконуний араплашиш ҳамда ноконуний жазо

кўллаш ҳолатлари аниланмаганлиги ҳам бу борада мельёрдий хужжатлар талаби асосида иш юритилаётганидан далолат беради.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов 2010 йилда мамлакатимизни ижтимоий-иктисодий ривожлантириш якунлари ва 2011 йилга мўлжалланган энг муҳим устувор ўйналишларга бағишиб ўтказилган Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маъжкамасининг мажлисида "Барча режа ва дасурларимиз Ватанимиз тарақкӣётини юксалтириш, ҳалқимиз фаровонлигини оширишга хизмат килади" мавзусида маъруза қилган эди. Мазкур маъруза юртошибомиз томонидан Баш прокуратурага кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик субъектларининг молиявий-хўжалик фаолиятига ҳар қандайд ноконуний араплашуви иктиносидий ишотларни кўчилаштириш бўйича давлат сиёсатига карши қаратилган ҳаракат сифатида кўриб чиқиш ва хукукбузарларга нисбатан қонунчилика мувоғи жавобгарлик нормаларини кўллаш вазифаси топширилди.

Ана шу талабдан келиб чиқиб прокуратура ходимлари тадбиркорлар, кичик бизнес ва хусусий сектор вакилларига нисбатан муносабатни тубдан ўзгариши, факатина қонун ҳимоячиси бўлиб колмасдан уларнинг яқин ёрдамчисига айланшин чораларини кўраяпти. Тадбиркорлар Фаолиятига ноконуний араплашува ва бошқа салбий ҳолатлардан тезкор хабардор бўлиши максадида туман прокуратурасида "007" рақами "Ишонч телефони" ташкил этилган тадбиркорлар билан яқин мулоқот ўрнатишида энг мақбул

Худойберди КОДИРОВ,
Зафаробод туман прокурори

йўл бўлиб хизмат қилмоқда.

Яқинда тумандаги "Асрорбек Бунёдбек" фермер хўжалиги раҳбари М.Равшанова "Ишонч телефони" мизга мурожаат қилганди. Кўнғироқ эгаси ўз мурожаатида фермер хўжалигининг "Тинчлик" сувдан фойдаланувчилар ўюнмаси худудида жойлашган 10 гектар ер майдони аслида 0,8 гектарга кам эканлиги, бунга анилик киритиш учун ер майдонини қайта ўлчовдан ўтказиша ёрдам берини сўраганди.

М.Равшанованинг мурожати бўйича туман ер ресурслари ва давлат кадастри бўлуми мутахассислари жалб қилиниб, фермер хўжалигининг молиявий-хўжалик фаолиятига ҳар қандайд ноконуний араплашуви иктиносидий ишотларни кўчилаштириш бўйича давлат сиёсатига карши қаратилган ҳаракат сифатида кўриб чиқиш ва хукукбузарларга нисбатан қонунчилика мувоғи жавобгарлик нормаларини кўллаш вазифаси топширилди.

Туманимизда прокуратура органлари томонидан олиб борилаётган ушбу чора-тадбирлар тадбиркорлар хукукни химоя килишда муҳим ўрин тутиши шубҳасиз. Чунки тадбиркорлар юрт таяни, турмуш фаровонлигини қафолатига айланиси бораётган бадиа кўришларни аниланадиган манбаатини химоя килиш прокуратура органлари ходимларининг нафақат вазифаси, балки бурчига айланини лозим. Биз шуни ёдда тутган холда бундан кейин ҳам идорамизга көлаётган ёки "Ишонч телефони" мизга кўнғироқ килаётган барча юртдошларимиз, хусусан, кичик бизнес субъектларини раҳбарлари ва хусусий тадбиркорларга қонун асосида амалиёт ёрдам бериш чораларини кўраверамиз.

дагилар ҳам кўпчиликни ташкил этиди. Битирувчилар орасида ўзининг мусатакил фаолиятини бошламоқчи бўлганлар ҳам талайтина.

Шунингдек, Самарқанд компютер технологиялари ва гидромелиорация коллежини автомобил транспортида юк ташиши ташкил этиши ва ҳаракатни бошкарниш, автомобилларга техник хизмат кўрсатувчи устахоналаридаги олиб борилади. "СамАвто" билан уч томонлами - "корхона-коллаж-битирувчи" ўртасидаги шартномага кўра, ёш автомобилсозлар тўрт шахта мобайнида "СамАвто"да бўлиб, барча иш жараёнларини кузатиб боришади. Шундан кейин уч ҳафталик амалий машгулуптар "Ўзватотеххизмат" худудий бўлимининг жойлардаги автомобилларини таъмирловчи, техник хизмат кўрсатувчи устахоналаридаги олиб борилади. Устахоналарда ўқувчилар турли руслардаги техниклар таъмири, автомобилларга сервис хизмат кўрсатиш жараёнларидаги иштирок этадилар. Амалиёт даврида ўзини кўрсатсан, кобилятили битирувчилар ўша корхона ёки ташкилдаги иш билан таъминланади. Коллежни битирувчилар орасида Тошкентдаги Турин политехника университетига ўқишига бориши нияти-

Келажак ворислари

Уларга эътибор улкан ютуқлар келтириши аниқ

Ёшлар бизнинг нурли келажагимиз ворислари саналади. Айни пайтда Самарқандлик ёшлар ҳам юртимизда яратилган шарт-шароит ва имкониятлардан самарали фойдаланиб, жамият ҳаётида фаол иштирок этиши мумкин.

Xумуматимиз умумтаълим мактабларининг 9-сinf битирувчиларини касб-хунар таълимига тўла қамраб олиш, коллежларни таъмомлаган битирувчиларни ишга жойлаштириш масалаларига алоҳида эътибор қаратмоқда. Бугун бу соҳада бир кадар хайрлар ишларга кўй урилди. Хусусан, коллеж битирувчиларини корхона ва ташкилларга ишга жойлаштириш, хусусий тадбиркорлик билан шуғулланниш хоҳловчи ёшларни кўллаб-куватлаш масалалари, кичик бизнес ишларини йўлга кўйишни режа кўйлан ёш тадбиркорларга имтиёзларни таҳдидлар ахрости, жой билан таъминлаш юзасидан тегиши чоралар кўрмилмоқда.

Самарқанд автомобилсозлик касб-хунар коллежида бугунги кунда 590

нафар ўқувчи таълим олмоқда. Коллеж жамоаси юртимизда автомобилсозлик саноати жадал ривожланаштаган бир пайтда соҳага етук, малакали мутахассисларни етказиб беришини ният кўйлан. Компьютерларлаштирилган синфонахалар, фан лабораториялари, ўқув тажриба хўжалиги бўлажак автомобилсозлар итихёрида. Шунингдек, "СамАвто" автомобил заводининг беш нафар мутахассиси ишлаб чиқариш устаси сифатига коллежга доимий биритирриб кўйилган. Шунингдек, "СамАвто" томонидан коллежга автобус, юк машинаси ва ёнгил автомобилларини намуналари таҳдид этилган. Битирувчилар курс талабалари "СамАвто"га амалиёт ўташ учун боради. Бу улар учун катта мактаб вазифасини ўтайди. Битирувчиларининг амалиёт даври иштирок этадилар. Амалиёт даврида ўзини кўрсатсан, кобилятили битирувчилар ўша корхона ёки ташкилдаги иш билан таъминланади. Коллежни битирувчилар орасида Тошкентдаги Турин политехника университетига ўқишига бориши нияти-

Сирохиддин УСМОНОВ,
Самарқанд вилоят прокурорининг
катта ёрдамчisi.

Бугун коллеж битирувчиларини иш билан таъминлаш борасида самарали ишлар килинади. Бу масала юзасидан кай бир ташкилдаги кирманг ёки одамлар билан гаплашманг, барчада ўшларга хайриҳоҳлик ва келажагига ишонч сезилиб туриди.

